

Kohtuasi C-502/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

5. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour d'appel de Mons (Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. september 2020

Apellant, algselt kostja:

TP

Vastustaja, algselt hageja:

Institut des experts en automobiles

1. Vaidluse ese ja asjaolud:

- 1 Mitme aasta vältel tegutses TP Belgias kutselise sõidukiekspertina.
- 2 Alates 28. jaanuarist 2014 elab TP Luksemburgi Suurhertsogiriigis ning ta deklareerib, et sellest ajast alates toimub tema põhitegevus seal.
- 3 Institut belge des experts en automobiles (Belgia sõidukiekspertide instituut, edaspidi „IEA“) tegi 2015. aasta septembris TP-le ettepaneku viia olukord nõuetega vastavusse, taotledes selleks enda kandmist instituudi põhiliikmete nimekirja.
- 4 TP vaidlustab kohustuse lasta end kanda IEA täisliikmete nimekirja. Lisaks deklareerib ta, et teeb mõned ekspertiishinnangud ka väljaspool Luksemburgi Suurhertsogiriiki (Belgias, Prantsusmaal, Saksamaal või Šveitsis) ning palub seetõttu kanda end nende sõidukiekspertide nimekirja, kes tegutsevad Belgias ajutiselt ja episoodiliselt.
- 5 IEA leiab, et kuna TP ei ole kantud instituudi täisliikmete nimekirja, tegutseb ta Belgias sõidukiekspertina õigusvastaselt ja ebaausalt.

- 6 IEA esitas 28. veebruaril 2017 TP vastu Tribunal de commerce du Hainaut' (Hainaut kaubanduskohus) Charleroi (Belgia) osakonna presidendile hagi, milles taotles sõidukieksperti tegevuse ning sõidukieksperti kutsenimetuse kasutamise lõpetamist.
- 7 TP palus vastuhagis otsustada tema kandmine ajutiselt ja episoodiliselt tegutsevate sõidukiekspertide nimekirja.
- 8 President rahuldab 29. novembri 2017. aasta otsusega sisuliselt rikkumise lõpetamise hagi ja jättis vastuhagi rahuldamata.
- 9 TP esitas 15. veebruaril 2018 Cour d'appel de Mons'ile (Monsi apellatsioonikohus) kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse.
- 10 3. detsembri 2019. aasta otsusega apellatsioonikohus:
 - tuvastas TP esitatud dokumentide alusel, et TP tegevuskoht on Luksemburgi Suurhertsogiriigis 7. septembri 2005. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta tähenduses;
 - sedastas, et alates 2016. aastast taotleb TP enda kandmist nende sõidukiekspertide nimekirja, kes tegutsevad ajutiselt ja episoodiliselt 15. mai 2007. aasta seaduse artikli 6 tähenduses, kuid sellest keeldutakse põhjendusega, et tema teenused ei ole „ajutised“ ega „episoodilised“.

2. Vaidlusalused sätted:

Liidu õigus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta

- 11 Põhjendus 5 on sõnastatud järgmiselt:

„Arvestades erinevaid, ühest küljest ajutise ja episoodilise iseloomuga teenuste piiriülesele osutamisele ja teisest küljest asutamisele kehtestatud süsteeme, tuleks täpsustada kriteeriumid nende kahe kontseptsiooni eristamiseks teenuse osutaja asumisel vastuvõtva liikmesriigi territooriumile.“
- 12 Põhjenduses 7 on märgitud:

„Vastuvõtavad liikmesriigid võivad vajaduse korral ja kooskõlas ühenduse õigusega kehtestada deklareerimise nõuded. Need nõuded ei tohi olla teenuse osutajatele ülemäära koormavad ega takistada teenuse osutamise vabaduse teostamist või muuta seda vähem atraktiivseks. [...]“.
- 13 Artiklis 5 on sätestatud:

„Teenuste vaba osutamise põhimõte

1. Ilma et see piiraks ühenduse õiguse erisätete ning samuti käesoleva direktiivi artiklite 6 ja 7 kohaldamist, ei tohi liikmesriigid kutsekvalifikatsiooniga seotud põhjusel takistada teenuste vaba osutamist teises liikmesriigis juhul, kui:

a) teenuse osutaja on liikmesriigis ametlikult asutatud (edaspidi “asutamise liikmesriik”), eesmärgiga tegutseda seal samal kutsealal ja

[...].

2. Käesoleva jaotise sätteid kohaldatakse ainult juhul, kui teenuse osutaja asub vastuvõtva liikmesriigi territooriumile, et tegutseda ajutiselt ja episoodiliselt lõikes 1 nimetatud kutsealal.

Teenuse osutamise ajutist ja episoodilist olemust, eriti selle kestust, sagedust, regulaarsust ja pidevust hinnatakse igal juhtumil eraldi.

3. Kui teenuse osutaja asub teise liikmesriiki, kehtivad talle kutse-, õigusliku ja haldusiseloomuga kutsealased eeskirjad, mis on otseselt seotud kutsekvalifikatsioonidega, näiteks kutseala mõiste, tiitlite ja nimetuste kasutamine ja tõsine kutsealane rikkumine, mis on otseselt ja konkreetselt seotud tarbijakaitse ning turvalisusega, samuti distsiplinaarsätted, mida vastuvõtvas liikmesriigis kohaldatakse selles liikmesriigis samal kutsealal tegutsevate isikute suhtes.“

14 Artiklis 6 on sätestatud:

„Erandid

Vastavalt artikli 5 lõikele 1 peab vastuvõttev liikmesriik teises liikmesriigis asutatud teenuse osutajad vabastama nõuetest, mis ta on kehtestanud oma territooriumil registreeritud spetsialistidele, mis on seotud:

a) kutseorganisatsioonilt või -organilt tegevusloa saamist, selles registreerimist või selle organisatsiooni või organi liikmeks olemist. Oma territooriumil kehtivate distsiplinaarsätete kohaldamise lihtsustamiseks vastavalt artikli 5 lõikele 3 võivad liikmesriigid kehtestada ajutise automaatse registreerimise sellise kutseorganisatsiooni või -organi juures või pro forma liikmelisuse selles organisatsioonis või organis [...].“

15 Artiklis 7 on sätestatud:

„Teenuse osutaja teise liikmesriiki asumise korral eelnevalt esitatav deklaratsioon

1. Liikmesriigid võivad nõuda, et teenuste osutamiseks ühest liikmesriigist esmakordselt teise asuv teenuse osutaja peab sellest vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele eelneva kirjaliku deklaratsiooniga teatama, lisades kindlustuse või muu erialase vastutuse osas isiklikku või ühist kaitset pakkuva meetme kirjelduse. Seda deklaratsiooni tuleb kord aastas uuendada juhul, kui teenuse

osutaja kavatses selles liikmesriigis pakkuda vastaval aastal ajutisi või episoodilisi teenuseid. Teenuse osutaja võib deklaratsiooni esitamiseks kasutada erinevaid vahendeid. [...]“.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul

16 Põhjendus 31 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolev direktiiv on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembris 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta ja ei mõjuta selle kohaldamist. [...] Piiriülese teenuse ajutise osutamise puhul tagab käesolevas direktiivis ettenähtud teenuste osutamise vabaduse sätestest tehtav erand, et direktiivi 2005/36/EÜ II jaotist, mis käsitleb teenuste osutamise vabadust, ei mõjutata. Seega ei mõjuta teenuste osutamise vabaduse säte ühtegi kõnealuse direktiivi alusel kohaldatavat meetet selles liikmesriigis, kus teenust osutatakse.“

17 Artiklis 16 on sätestatud:

„Teenuste osutamise vabadus

1. Liikmesriigid austavad teenuseosutajate õigust osutada teenuseid muus liikmesriigis kui selles, kus nad on asutatud.

Liikmesriik, kus teenust osutatakse, tagab oma territooriumil vabaduse teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsuks ja selles valdkonnas tegutsemiseks.

[...]

2. Liikmesriigid ei või piirata teises liikmesriigis asutatud teenuseosutaja teenuste osutamise vabadust, eelkõige järgmiste nõuete kehtestamise kaudu:

- a) teenuseosutaja kohustus olla asutatud kõnealuse liikmesriigi territooriumil;
- b) teenuseosutaja kohustus saada asjaomase liikmesriigi pädevalt asutuselt autoriseering, kaasa arvatud registrisse kandmine või registreerimine kõnealuse liikmesriigi territooriumil asuvas kutseühingus või -liidus, välja arvatud käesolevas direktiivis või muudes ühenduse õigusaktides sätestatud juhtudel; [...].“

18 Artiklis 17 on sätestatud:

„Täiendavad erandid teenuste osutamise vabadusest

Artiklit 16 ei kohaldata järgmise suhtes:

[...]

6) Direktiivi 2005/36/EÜ II jaotisega hõlmatud küsimused, samuti teenuse osutamise kohaks olevas liikmesriigis kehtivad nõuded, kui teenuse osutamine on reserveeritud üksnes teatud kutseala esindajatele;“

Riigisisene õigus

12. veebruari 2008. aasta seadus, millega kehtestatakse EL kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldine raamistik

19 Artiklis 6 on identses sõnastuses üle võetud direktiivi 2005/36 artikli 5 lõige 2:

„Käesoleva jaotise sätteid kohaldatakse ainult juhul, kui teenuse osutaja asub Belgia territooriumile, et tegutseda ajutiselt ja episoodiliselt artikli 7 lõikes 1 nimetatud kutsealal.

Teenuse osutamise ajutist ja episoodilist olemust, eriti selle kestust, sagedust, regulaarsust ja pidevust hinnatakse igal juhtumil eraldi.“

20 Artikliga 8 (registreerimisest vabastamine) on üle võetud direktiivi 2005/36 artikkel 6.

21 Artikliga 9 (esmakordse teenuse osutamise deklareerimise kord) on üle võetud direktiivi 2005/36 artikkel 7.

15. mai 2007. aasta seadus sõidukiekspertide kutseala tunnustamise ja kaitse kohta, ning millega asutatakse sõidukiekspertide instituut

22 Artiklis 5 on sätestatud:

„§ 1 Sõidukiekspertide instituudi täisliikmete või praktikantide staatus omistatakse igale füüsilisele isikule, kes soovib asuda Belgiasse sõidukiekspertina ja esitab vastava taotluse ning vastab järgmistele tingimustele:

[...]

2. esitab ühe järgmistest tõenditest kutsekvalifikatsiooni kohta:

[...]

b) Euroopa Liidu liikmesriigi poolt välja antud pädevuskinnitus või kvalifikatsiooni tõendav dokument 12. veebruari 2008. aasta seaduse, millega kehtestatakse uus EL kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldine raamistik, III peatükis sätestatud juhtudel ja korras; [...].“

23 Artikli 6 on sätestatud:

„Kui Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud asuvad teenuste osutamise vabaduse raames esmakordselt Belgia territooriumile, et tegutseda ajutiselt ja episoodiliselt

sõidukieksperti kutsealal, teavitavad nad sellest eelnevalt instituudi nõukogu pädevat koda 12. veebruari 2008. aasta seaduse, millega kehtestatakse uus EL kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldine raamistik, artikli 9 § 1 alusel kirjaliku avaldusega. [...] Nad kantakse teenuste osutamise registrisse vastavalt eespool nimetatud seaduse artikli 8 punktile a“.

3. Apellatsioonikohtu hinnang

- 24 Apellatsioonikohus rõhutab kõigepealt, et direktiiv 2006/123 teenuste kohta siseturul sõnaselgelt ei puuduta direktiiviga 2005/36 kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta kehtestatud teenuste osutamise korda. „Teenuste“ direktiivi põhjenduse 31 sõnastust korrates ei mõjuta teenuste osutamise vabadust käsitlev säte ühtki direktiivi 2005/36 alusel kohaldatavat meedet liikmesriigis, kus teenust osutatakse.
- 25 Direktiiv 2005/36/EÜ võeti Belgia õigusesse osaliselt üle 12. veebruari 2008. aasta seadusega, milles on täpsustatud, et teenuste osutamise vabadust kohaldatakse üksnes juhul, kui teenuse osutaja asub Belgia territooriumile, et tegelda [oma kutsealal] ajutiselt ja episoodiliselt.
- 26 Sõidukiekspertide 15. mai 2007. aasta seaduses on sätestatud sama teenuste osutamise vabaduse põhimõte puhuks kui tegevus toimub ajutiselt ja episoodiliselt.
- 27 Käesolevas asjas on TP pärast pikki aastaid Belgias asumist siirdunud Luksemburgi Suurhertsogiriiki ja taotleb enda kandmist Belgias ajutiselt ja episoodiliselt tegutsevate sõidukiekspertide registrisse 15. mai 2007. aasta seaduse artikli 6 tähenduses.
- 28 Ta esitas ühendusesiseste teenuste kohta koondaruande, millest nähtub, et ta on täitnud teatud ülesandeid Belgias, kuid suurem osa tema kutsetegevusest toimub käesoleval ajal väljaspool Belgia territooriumi. Tegevuse ulatust ei saa kergesti mõõta, kuid selle võib kvalifitseerida „kõrvaltegevuseks“: mainiti proportsiooni vahemikus 1–100.
- 29 IEA keeldub kandmast TP-d ajutiselt ja episoodiliselt tegutsevate sõidukiekspertide registrisse põhjendusega, et viimase tegevus ei ole ajutine, vaid ta üksnes jätkab varasemat tegevust, kuna tema tegevuskohaks oli enam kui 25 aasta vältel Belgia. Apellatsioonikohus leiab, et see tähendab, et varasema kestva ja korrapärase tegevuse olemasolu liikmesriigis välistab selle, et sama tegevust saaks pidada ajutiseks pärast seda, kui tegevuskoht on teise liikmesriiki üle viidud.
- 30 Apellatsioonikohus soovib teada, kas selline keeldumine ei piira asutamisvabadust Luksemburgi Suurhertsogiriigis. Seega esitab see kohus Euroopa Kohtule esimese küsimuse, mis on sõnastatud punktis a allpool.

- 31 IEA keeldus registreerimast TP-d ajutiselt ja episoodiliselt tegutsevate sõidukiekspertide registrisse ka põhjusel, et viimane osutas teenuseid Belgias 2016. ja 2017. aastal (vähemalt üks teenus kvartalis ning 2016. aasta 3. ja 4. kvartalis 3–5 teenust), nii et tegevus on regulaarne, mitte episoodiline.
- 32 Apellatsioonikohus palus IEA-l täpsustada, millisest hetkest alates ei ole tegevus episoodiline, kuna pelk viide kestuse, sageduse, perioodilisuse ja pidevuse mõistetele jääb ebaselgeks.
- 33 Skaalal „isoleeritud“ või „üksik“ kuni „täisajaga võrreldes väiksemas mahus teenuse osutamine“ (näiteks: proportsioon 1–100) võimaldab 12. veebruari 2008. aasta seaduse artikli 6 ebatäpsus kõiki tõlgendusi ja seega teatavat meelevaldsust nimekirja kandmise üle otsustava asutuse tegevuses.
- 34 Kuna kõnealuste tegevuste ajutist ja episoodilist olemust tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt teenuse osutamise kestusest, vaid ka sagedusest, perioodilisusest ja pidevusest, järeldeb apellatsioonikohus sellest, et teatav kordumine ei näi *a priori* olevat välistatud.
- 35 Samuti – vastupidi IAE väidetele – ei tohiks teenuse ajutisus takistada teenuse osutajal liikmesriigis, kus teenust osutatakse, rajada teatavat infrastruktuuri, näiteks kontorit.
- 36 Seetõttu küsib apellatsioonikohus Euroopa Kohtult teise küsimuse punktis b, kas IEA antud tõlgendus on kooskõlas direktiivi eespool viidatud sätetega, see tähendab sisuliselt direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta artiklitega 5, 6 ja 7.

4. Eelotsuse küsimused:

- 37 Apellatsioonikohus esitab Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- a) Kas Belgia 15. mai 2007. aasta seaduse sõidukiekspertide kutseala tunnustamise ja kaitse kohta artikleid 5b ja 6 koostoimes 12. veebruari 2008. aasta seaduse, millega kehtestatakse EL kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldine raamistik, sätetega, eelkõige artiklitega 6, 8 ja 9, võib tõlgendada nii, et teenuse osutaja, kes viib oma tegevuskoha teise liikmesriiki, ei saa pärast seda muudatust kanda end IEA ajutiste ja episoodiliste teenuste registrisse oma päritoluriigis Belgias, et seal tegutseda ajutiselt ja episoodiliselt? Kas selline tõlgendus on kooskõlas liidu õiguses tunnustatud asutamishabadusega?
- b) Kas Belgia 15. mai 2007. aasta seaduse sõidukieksperti kutseala tunnustamise ja kaitse kohta artiklid 5b ja 6 koostoimes 12. veebruari 2008. aasta seaduse, millega kehtestatakse EL kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldine raamistik, sätetega, eelkõige artiklitega 6, 8 ja 9, mida on tõlgendatud nii, et ajutise ja episoodilise tegevuse mõiste välistab päritoluliikmesriigis asuva teenuse osutaja võimaluse osutada teenuseid sihtliikmesriigis, kui sellel tegevusel on

teatav korduvus, olemata regulaarne, või omada seal teatud infrastruktuuri, on eelpool viidatud direktiivi sätetega kooskõlas?

TÖÖDOKUMENT